

časa. Da vsak lastnik sadnih dreves o tem stori svojo dolžnost in da po takem postave, ki to veleajo, ne ostanejo na papirji, treba je, da župani in okrajne gosposke ostro čujejo nad nemarnimi gospodarji, in — dostavlja „Kärnt. Volksst.“ — treba bilo bi to še bolj kot uno, da se otroci na kmetih silijo celih 8 let v šolo hoditi, kateri so včasih v hiši edini, da pomagajo očetu pri delih njegovih.

Za hišne potrebe kaj.

* Z arabiškim gumijem, navadno samo „gumi“ imenovanim, se daó reči bolje lepiti (popati) kakor z drugim lepilom (pôpom), kajti lepilna moč gumija (Klebkraft) je velika. Al z galúnom (Alaun), to je, surovim galunom (roher Alaun) se lepilna gumijeva moč še zdatno povikša. Prideni prav gostemu, v vodi stopljenemu gumiju še nekoliko vode, v kateri si celó malo galuna raztopil, pa bodeš videl, da s takim gumijem se tako močno sprimejo reči, da moreš les na les pripopati, papir na gladki pleh ali kako drugo kovino, in celó steklo (glaž) na porcelan. Galuna se pa tako malo vzame, da je, na primer, zadosti, ako se na 250 delov gostega gumija pridene 20 delov vode, v kateri sta le 2 dela galuna stopljena.

Zgodovinske stvari.

Turki pred Dunajem leta 1529.

Priredil M. Molek.

(Dalje.)

Predno je sultan Dunaj od vseh strani obdal, poklical je trikrat Dunajčane na boj. Dunajčanje mu na to niso dali odgovora. Zdaj pa pošlje sultan v mesto štiri vjete mestjane obdarjene z denarji in v draga oblačila oblečene s tem-le poročilom: „ako se udaste in mestne ključke izročite sultanu, ni se nikomur bati nič žalega; ne en Turek ne bo stopil v mesto; sultan hoče mimo mesta le iti v nemške dežele. Bruk ob Litavi bode dokaz, kako Turek obljubo spolnuje. Ako se ne zgodi, kakor sultan zahteva, ne bo prizanesel nobeni živi duši, poveljnike pa bo dal grozovito mučiti, mesto razdjati in potresti s solijo in pepelom, da se ne bo znalo, kje je nekdaš Dunaj stal!“

Prevzetni sultan ni poznal ne Dunaja, ne njegovih braniteljev, on ni vedel, kaj je pravo domoljubje, katero premore več nego vsa Turška krutost!

Salm in palatinski grof sta poslala ravno toliko vjetih, lepo oblečenih in obdarjenih v Turški tabor; ošabnemu zmagovalcu v treh delih sveta pa še odgovora nista privoščila.

Že isti dan, 25. septembra, prijadralo je Turško brodovje po Donavi gori. Mitnice in stražnice, pa tudi mostovi bili so kmalu v ognji, veliki most čez Donavo podrt.

26. septembra je dal sultan bojaželjnim Dunajčanom odgovor, da se hoče z njimi poskusiti. Mesto je bilo zdaj zaprto od vseh strani, — čas milosti je minul, odločilna ura je nastopila!

26. septembra se je razprostrla vsa Turška armada, polno šotorov bilo je videti od Donave doli do Donave, od Nusdorfa čez Švehat, pod Dunajem, do Trautmansdorfa na jugozahodu. Nad vse nališpan je bil sultanov šotor: znotraj bilo je vse v zlatu in baržanu ter okinčano z dražimi biseri; divan, na katerem je sultan sedel, kedar je zasliševal paše in poslanca, bil je tudi

z zlatom prevlečen, okoli so bile blazinice iz zlate tvarine in polne bliščečih se kamenčkov: rubinov, safrov in hiacintov; tudi tla so bila pregrnjena s potratnimi pogrinjali, tako tudi stene; od zunaj pa je bil šotor z zlatimi gumbami olepšan. Okoli tega šotora bilo je še dosti družih za ministre in sultanove ljubljence.

Okoli sultanovega šotora, ki se je raztezal od Št. Marksa skoz Simering do Ebersdorfa, je stalo 12.000 janičarov. Bliže proti mestu so bili tabori družih poveljnikov ali paš. Pred „Štubenskimi vrati“ proti Donavi je imel svoj tabor paša iz Rumelije, kateremu je bila izročena skrb za vse vojskine potrebe: za velblode, mule, konje. Tabor vélikega vezirja pa se je razprostiral od Simeringa noter do višine, kateri je ime „Spinnerin am Kreuz“ in od tam doli do Vidma in vélike ceste do „Štubenskih“ in „Koroških“ vrat; tam je bil tudi „defterdar“ ali „tapšipaša“, najvišji topničarski poveljnik in pa Ogerski izdajalci, prijatelji nezvestega Zapolija.

Proti Dunajici (vodi) je taboril Bosniški paša; pred „cesarskimi vrati“ od sv. Urha in sv. Teobalda proti Pencingu paša iz Romanije, pri katerem je bilo mnogo odpadnikov in bojaznih podkupljenih kristijanov. Za temi kot druga vojna vrsta pa paša iz Skadra in Smedereva od Deblinga do sv. Urha. Mnogi vjeti kristijani so bili v taboru paše Nastarzkija.

Turkom za hrbtom je bil paša iz Beligrada, on je varoval oblegovalno vojno; od Schönbruna doli čez Laxenburg proti jugu in na desno proti Donavi je varoval sultanov šotor paša iz Natolije. Na lokah in otokih od Lobaue na levem bregu Donave do Nusdorfa so bili mornarji ter stražili oboje podonavsko obrežje, da niso kristijani mogli živeža v mesto dobivati.

In taki sili naj bi se Dunaj vstavljal z vspehom?! Toliko časa zanemarjeno zidovje je sovražniku dobro služilo, da je mogel izpodkopavati ga in podkope delati.

Dunaj se je mogel zanašati le na hrabrost kristijanskih svojih prebivalcev in pa na božjo pomoč in — zmagal je!

Turki so gonili janičare dan za dnevom na podrtine požganih predmestij, katere so jim služile za prsobran in zavetje. Kot strelci bodi si s puško, bodi si z lokom, bili so spretni kakor vajeni Tirolci po svojih strminah in pečinah; strel njihov je zgrešil le redkokrat. Drugi so začeli razbijati in kopati pri „Koroških vratih“, namerovali so prodreti pod zemljo do stolpa med „Koroškimi“ in „Štubenskimi vrati“; na muho so vzeli najbolj stolp.

Nad trideset jarkov so izkopali v tem kraju, strani obkidali z gnojem, založili z deskami zoper krogle iz mesta. Turki so s tega kraja neprenehoma streljali v mesto z velikimi in majhnimi topovi; postavili so bili posebno dve bateriji, eno z osem velikimi topovi pred novim ali „Laslavim stolpom“, drugo pa pri „špitalskem mlinu“. Najbolj so merili v zvonik sv. Stefana in tudi druga velika poslopja v mestu; puščice so frčale v mesto kakor muhe, nekatere so bile pobarvane, nekatere lepo okinčane z dražimi kamenčki in biseri. Nevarnost je bila silno velika, ni bilo varno hoditi na nakope, pa tudi na „Koroško cesto“ ne. Gorjé mu, kdor se je tu pokazal, zadet je bil in sicer — s strupeno puščico! Sultan je bil zapovedal še vodo, ki je bila v mesto napeljana, ostrupiti.

Topov Turkom ravno ni primanjkovalo, vspeha pravega pa ni bilo zato, ker niso bile težke peze, zraven pa tudi vajenih streljavcev ni bilo. Ker so videli, da s tem nič ne opravijo, šine jim druga muha v glavo; pripravljati so se jeli za vojsko pod zemljo; že nad štirideset takih rogov so bili izkopali. Dunajčanje niso za to nič vedeli, v koliki nevarnosti so že bili! — Res,